

PRAWO KONSTYTUCYJNE

semestr zimowy

2016/17

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

www.wpae.uni.wroc.pl

KWESTIE ORGANIZACYJNE

Kontakt i konsultacje

Przebieg ćwiczeń

Literatura podstawowa oraz akty prawne

Zakres materiału

Warunki zaliczenia

Instota i pojęcie terminu "konstytucja"

Konstytucja (łac. Constitutio układ, ustanowienie), ustawa zasadnicza, ustawa konstytucyjna, akt normatywny, określający podstawowe zasady ustroju politycznego i społeczno gospodarczego państwa, strukturę i kompetencje centralnych i lokalnych organów państwa, a także zasady stosunków między obywatelami i państwem, zajmujący najwyższe miejsce w hierarhii źródeł prawa, co wyraża się w jego nadrzędności w stosunku do innych ustaw oraz wszelkich pozostałych rodzajów aktów normatywnych.

(Encyklopedia PRAWA, pod. Redakcją prof. U. Kaliny-Prasznic, C.H.Beck wyd. IV)

Instota i pojęcie terminu "konstytucja"

Współczesny konstytucjonalizm zna wiele rodzajów konstytucji i tylko przykładowo należy wskazać podziały najważniejsze:

Konstytucje pisane
Konstytucje niepisane

Konstytucje sztywne
Konstytucje elastyczne

Konstytucje jednolite
Konstytucje złożone

Konstytucje stabilne
Konstytucje zmienne

Cechy konstytucji jako ustawy zasadniczej

Konstytucji przysługują pewne cechy specyficzne jako ustawie zasadniczej, które odróżniają ją od ustawy zwykłej.

Cechami tymi są:

szczególna treść;

szczególna forma;

szczególna moc prawna konstytucji.

Szczególna treść konstytucji polega na zakresie (szerokości) regulowanych przez nią materii i na sposobie (głębokości, szczegółowości) regulowania tych materii.

Budowa treści KRP opiera się wokół trzech zagadnień:

1. Określenia ogólnych zasad ustroju państwa;
2. Określenia ustroju naczelnych organów państwa, zakresu ich kompetencji i relacji wzajemnych;
3. Określenia podstawowych prawa, wolności i obowiązków jednostki.

Szczególna forma konstytucji polega m.in. Na jej szczególnej nazwie – tylko ten akt określany jest mianem „konstytucja”. Sprawą najważniejszą jest jednak specyfika trybu powstania konstytucji i trybu jej zmiany.

Uchwalenie poprawki konstytucyjnej następuje w formie ustawy o zmianie konstytucji, a więc stosuje się tu ogólną procedurę ustawodawczą, a ewentualne odstępstwa muszą wynikać z wyraźnego unormowania konstytucyjnego. Takim unormowaniem jest **art. 235 KRP**, który przewiduje , że:

"Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej.

Zmiana Konstytucji następuje w drodze ustawy uchwalonej w jednakowym brzmieniu przez Sejm i następnie w terminie nie dłuższym niż 60 dni przez Senat.

Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż trzydziestego dnia od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy.

Ustawę o zmianie Konstytucji uchwała Sejm większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz Senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

Uchwalenie przez Sejm ustawy zmieniającej przepisy rozdziałów I, II lub XII Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż sześćdziesiątego dnia po pierwszym czytaniu projektu tej ustawy.

Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, podmioty określone w ust. 1 mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zatwierdzającego. Z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziała się większość głosujących.

Po zakończeniu postępowania określonego w ust. 4 i 6 Marszałek Sejmu przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej uchwaloną ustawę do podpisu. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Szczególna moc prawna KRP polega na przyznaniu jej najwyższego miejsca w systemie prawa stanowionego. System ten zbudowany jest na zasadzie hierarchiczności poszczególnych typów aktów normatywnych, a konstytucja hierarchię tę niejako wieńczy.

Czym zajmuje się PRAWO KONSTYTUCYJNE i jakie jest jego miejsce w systemie prawa?

System prawa – to ogół norm prawnych obowiązujących w danym czasie, który dzieli się na **gałęzie** (inaczej zwane dziedzinami lub działami prawa) obejmujące swoim zasięgiem wyodrębnione zbiory **norm prawnych**. Normy te będące elementem jednej gałęzi prawa opierają się z reguły na wspólnych zasadach.

POJĘCIE PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Prawo polityczne

- Termin ten wywodzi się od J.J. Rousseau. Nazwa ta była używana w okresie międzywojennym m.in. W Polsce i we Francji.

Prawo państwowe

- Termin popularny w okresie PRL.

Prawo konstytucyjne

- Nazwa ta powstała pod koniec XVIII w. we Francji. Obecnie używana nazwa w Polsce.

Czym zajmuje się PRAWO KONSTYTUCYJNE i jakie jest jego miejsce w systemie prawa?

Specyfika prawa konstytucyjnego przejawia się tym, iż nie reguluje ono ściśle określonej sfery stosunków społecznych, ale wyznacza w pewnym stopniu treść norm wchodzących w zakres pozostałych dziedzin prawa;

Nakreśla **kierunek i tendencje rozwojowe** całego systemu prawa;

Prawo konstytucyjne jest zbiorem norm kształtujących stosunki prawne pomiędzy **jednostką a państwem** oraz między organami reprezentującymi państwo. Tym samym należy do **prawa publicznego**.

PRAWO KONSTYTUCYJNE

Prawo
czy

materialne

zawiera normy, które tworzą i regulują stosunki prawne między podmiotami

formalne ?

ma charakter wtórny względem prawa materialnego służy jego zastosowaniu. Zawiera m.in. normy proceduralne

„ Skoro nowoczesna demokracja to nie tylko rządy większości, lecz także poszanowanie rozmaitych mniejszości („inności”), a konflikt interesów jest nieunikniony, przeto właśnie procedury, rokowania, przetargi, współuczestnictwo są pragmatyczną drogą umożliwiającą funkcjonowanie i legitymizowanie państwa oraz jego aparatu. Demokracja wymaga procedur, ponieważ sama jest tylko sposobem, metodą funkcjonowania społeczeństwa. Inaczej nie byłaby w niej możliwa artykulacja interesów mniejszości” E. Łętowska

PRAWO KONSTYTUCYJNE

W znaczeniu wąskim

Zespół norm prawnych zawartych w konstytucji i innych ustawach konstytucyjnych;

W znaczeniu szerokim

Całokształt norm prawnych mających za przedmiot uregulowanie **ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego;**

Ustrój Państwa : to całokształt organizacji państwa i metod działania władzy państwowej.

Ustrój polityczny: to prawnoinstytucjonalny wyraz struktury i funkcjonowania władzy publicznej.

Do elementów tego ustroju należą:

- określenie suwerena;
- organizacyjna struktura władzy publicznej;
- wolność i prawa jednostki;
- relacje między organami władzy oraz samymi władzami.

Ustrój społeczno gospodarczy: to materialne warunki życia społecznego, struktura własnościowa oraz funkcjonowanie gospodarki i finansów publicznych.

Do elementów tego ustroju należą m.in.:

- regulacja własności oraz ochrona własności prywatnej;
- regulacja finansów publicznych;
- system oświatowy;
- system zabezpieczenia społecznego.

ZASADY USTROJU

To pewne zasady podstawowe, które rozstrzygają o charakterze ustrojowym danego państwa i określają panujący w nim system władzy.

Uznaje się powszechnie, iż współcześnie ukształtowało się wiele zasad wspólnych, które stanowią standard demokratycznego państwa i wymagają uwzględnienia w każdej nowoczesnej konstytucji.

Zasady nie muszą być zapisane w odrębnych rozdziałach KRP;

Często należy je wyinterpretować w oparciu o poszczególne regulacje KRP lub koncepcji aksjologicznej;

Brak jest zamkniętego katalogu zasad ustrojowych;

Najbardziej podstawowymi zasadami są:

1. Suwerenności narodu;

2. Niepodległości i suwerenności państwa;

3. Demokratycznego państwa prawnego;

4. Społeczeństwa obywatelskiego;

5. Podziału władzy;

6. Społecznej gospodarki rynkowej;

7. Przyrodzonej godności człowieka.